

**Ynglefugle på Strandenge
i Roskilde Fjord
1993**

**Rapport til Roskilde Amt
udarbejdet af
Lars Rudfeld
for Ornis Consult A/S**

Ynglefugle på fem udvalgte strandengsområder.

På fem strandengslokaliteter i den sydlige del af Roskilde Fjord, beliggende i Roskilde Amt, er der foretaget optællinger af ynglebestande af vadefugle og gul vipstjert.

Undersøgelsen er så vidt muligt foretaget med samme afgrænsning af områder og med samme metoder (dog bortset fra antal besøg) som tidligere optællinger (1987, 1991 og 1992). Tællingen i 1993 er kombineret med undersøgelsen "Fuglenes Danmark", hvor en række optællere registrerer fugleforekomster i kvadrater og/eller på lokaliteter. De ialt 4 optællere fremgår af tabel 1.

Optællingerne er foretaget i perioden fra 12. marts til 19. juni 1993. På 3 af lokaliteterne er foretaget 4 besøg eller derover, på 1 lokalitet 2 besøg og på 1 lokalitet 1 besøg. Tælling af ynglefugle på strandengslokaliteter med mere end 1 besøg må forventes give et mere sikkert billede. Dette kan bl.a. opveje de eventuelle usikkerheder, der er forbundet med skift i optællere i forhold til tidligere år.

Det er skønnet, at græsningstrykket for alle områder er stort set uændret i forhold til 1991. I rapporten for 1991 er nøje angivet græsningstrykket på de enkelte strandenge.

Resultater.

Tabel 1. Antal ynglepar af vadefugle og gul vipstjert på fem strandengsområder i Roskilde Fjord 1993 med angivelse af områdernes areal (ha), beregnet bestandtæthed (i par/km²), optæller og optællingsdato.

Område	Bolund	Bognæs	Tugholt	Sønderø	Bløden	Ialt/gnsn
Areal (ha)	12	136	19	9,5	27,5	204
Tæthed: Vadefugle	33	45	95	211	40	86
G. vipstjert	17	3	11	63	11	21
Datoer for optælling	18/4; 15+31/5 19/6	7+20- 21/5 9/6	9+24/5	13/6	12/3;18/4; 15+31/5; 19/6	
Optæller ¹⁾	ESJ	JE	SA	LR	ESJ	
Arter:						
Strandskade	-	10	4	3	1	18
Vibe	2	22	3	4	6	37
Stor præstekrave	2	5 ²⁾	2	7	2	18
Dobbeltbekkasin	-	1	-	-	-	1
Rødben	-	22	4	6	2	34
Klyde	-	1 ³⁾	5	-	- ⁴⁾	6
Gul vipstjert	2	4	2	6	3	17

Noter: 1) Optællere: ESJ=Erik S. Jensen; JE=Jan Eriksen; SA=Sten Asbirk; LR=Lars Rudfeld.

2) Nørrehoved ikke optalt.

3) Op til 7 fugle set, dog kun 1 par set territoriehævdende.

4) Iagttagelser af op til 38 fugle på lokaliteten skyldes koloni på Svaleø.

Gennemgang af de enkelte lokaliteter.

Bolund (12 ha).

I 1993 er igen konstateret ynglende vadefugle på Bolund, modsat i 1992, hvor ikke et eneste ynglepar blev konstateret. Både vibe og stor præstekrave er således fundet ynglende i 1993 med hver 2 par. Der er dog ikke som i det gode yngleår konstateret ynglende strandskade og rødben. Den beregnede tæthed af vadefugle har i 1993 været på 33 par/km² mod 58 par/km² i 1991.

2 par gule vipstjerter er konstateret mod kun 1 par i 1992, hvilket stadig er lavt i forhold til de 5 par ved tidligere tællinger.

Bløden (27,5 ha).

I Bløden er antal ynglende vadefugle lidt under niveauet i 1991 med beregnet 40 par/km². Antal vibepar er fordoblet i forhold til 1991 og 1992 med 6 par i 1993. Stor præstekrave er igen registreret som ynglefugl med 2 par. Bortset fra vibe er de enkelte arters bestande stort set på niveau med forholdene i 1991 (+/- 1 par). Almindelig ryle er heller ikke i 1993 fundet som ynglefugl.

Vadefuglene er langt overvejende knyttet til den sydlige del af området. Vibe og rødben er udelukkende knyttet til de sydligste, brede strandenge og stor præstekrave til strandbredden i tilknytning hertil.

Antal ynglepar af gul vipstjert er fortsat lavt med 3 par i forhold til 10 par i 1991.

Bognæs (136 ha).

Der er konstateret en svag tilbagegang i antal ynglende vadefugle på Bognæs fra beregnet 51 par/km² i 1992 til beregnet 46 par/km² i 1993. Såvel strandskade som vibe og stor præstekrave er gået tilbage i antal fra hhv. 14 til 10 par og 27 til 22 par. Rødben er øget med 2 ynglepar

til 22 par, ligesom klyde overraskende er konstateret ynglende for første gang på Bognæs i optællingsperioden 1985-93.

Dobbeltbekkasin er konstateret ynglende for første gang i optællingsperioden 1985-93. En spillende han blev således observeret på de brede strandenge mellem Kongshage og Gundeløv Hage.

Antal ynglende strandskader ligger på under halvdelen af niveauet for 1991, hvor 21 par blev konstateret. Antal ynglende viber ligger på 2/3 af niveauet for 1991, hvor der ynglede ialt 35 par.

Årsagen til tilbagegangen for strandskade og vibe er ukendt, specielt i lyset af fremgangen i år på så godt som alle andre strandenge for disse arter. Forholdet kan måske tilskrives stor prædation fra ræve fra skoven.

For stor præstekrave kan en del af tilbagegangen muligvis tilskrives, at der ikke er foretaget optælling på Nørrehoved, som alene i 1992 rummede næsten halvdelen af yngleparrene (4 ud af 9 par).

Bortset fra klyde, som blev fundet på strandengen ved indkørslen til Bognæs, er de konstaterede ynglende vadefugle overvejende knyttet til de brede strandenge nord for Bognæs Storskov.

For gul vipstjert gælder, at bestanden er gået et enkelt par tilbage i forhold til 1992. I 1991 blev der ikke konstateret ynglepar.

Tugholt (19 ha).

I 1993 er konstateret en beregnet fremgang fra 37 par/km² i 1991 og 1992 til 95 par/km² i 1993. Fremgangen gælder både rødben (fra 3 til 4 par), stor præstekrave (fra 0-1 til 2 par) og strandskade (fra 1 til 3 par). Vibe er uændret i forhold 1992.

Desuden blev der også her overraskende konstateret ialt 5 ynglepar af klyde.

Langt den overvejende del af de ynglende vadefugle var som i 1991-92 knyttet til strandsøen og den lille vig i den sydlige brede del af det brede strandengsområde.

Bestanden af gul vipstjert er reduceret til 2 par, hvilket er det laveste siden optællingerne startede i 1987.

Sønderø (9,5 ha)

Vadefuglebestanden er mere end fordoblet med en beregnet tæthed på 211 par/km² i 1993 mod 105 par/km² i 1992. Det er den tætteste bestand konstateret i optællingsperioden 1987-93. Tætheden er mere end dobbelt så stor på Tugholt, som er den af de øvrige lokaliteter, der i 1993 rummede den tætteste bestand.

Der er konstateret en fremgang for alle vadefuglearter, mest markant dog for rødben fra 2 par i 1992 til 6 par i 1993.

Sønderø er endvidere den lokalitet, hvor der er konstateret såvel den største bestand som største tæthed af stor præstekrave, der således udgør over 1/3 af de ynglende vadefugle på lokaliteten.

Det skal endvidere bemærkes, at der på Sønderø tillige blev konstateret 2 ynglepar af fjordterne samt 1 muligt ynglepar af dværgterne.

Også for gul vipstjert er der en markant fremgang fra 2 par i 1992 til 6 par i 1993. Beregnet giver det en fremgang i bestandstæthed fra 21 par/km² til 63 par/km².

Sammenfattende bemærkninger.

Der er konstateret en generel fremgang for ynglende vadefugle på strandenge i den sydlige del af Roskilde Fjord i forhold til 1992. Dog er konstateret en svag tilbagegang på Bognæs, hvor-

imod den store bestandsfremgang fortsætter på Sønderø.

Mest markant er fremgangen for rødben, hvor bestanden samlet set er øget med 46 % i forhold til 1992 til nu ialt 34 par - det højeste konstateret i optællingsperioden 1985-93. Fremgangen for rødben tegner sig for ca. 1/3 af den samlede fremgang i antal ynglende vadefugle. Fremgangen er påfaldende, da rødben på fjordens holme har haft et ringe yngleår (Erik Hansen pers. comm.).

Fremgangen kan også tilskrives, at klyde er konstateret ynglende på Bognæs og Tugholt. Som for dobbeltbekkasin er fundet af disse ynglefugle førstegangsfund på disse strandenge i optællingsperioden. Tilkomst af disse ynglefugle udgør tilsvarende ca. 1/3 af den samlede fremgang fra 1992-93..

Fund af ynglende klyde på Bognæs og Tugholt er bemærkelsesværdigt. I Roskilde Fjord er denne art ellers som ynglefugl næsten udelukkende knyttet til holmene, bl.a. den nærliggende Elleore (få par) samt Svaleø i Bløden ved Risø.

Fremgangen har formentlig bl.a. sine årsager i et godt yngleforår med godt vejr i de første uger af yngletiden. Det vurderes tillige, at der sker forskydninger såvel de optalte strandengslokaliteter indbyrdes som strandengene og holmene imellem, hvilket kan påvirke billedet af bestandenes udvikling og fordeling.

Det er dog åbenbart, at strandengene fortsat er vigtige for forekomsten af ynglende vadefugle i Roskilde Fjord. På de 5 strandenge kan det bl.a. bemærkes, at der samlet i 1993 er konstateret nogenlunde samme antal par stor præstekrave og vibe som på samtlige holme. Der ynglede endvidere i 1993 flere rødben på de sydlige strandenge end på holmene (Erik Hansen pers.comm.). Forekomsten af "nye" ynglearter som klyde og dobbeltbekkasin må endvidere tages som udtryk for lokaliteternes potentiale som ynglelokaliteter.

For gul vipstjert er i 1993 samlet konstateret en lille fremgang i forhold til 1992, men ingen markante træk i fordelingen, heller ikke i forhold til tidligere år.

